Ympäristöjärjestöjen esitykset hallitusohjelmaan:

Ympäristövastuullinen ja hyvinvoiva Suomi

1. Hiilineutraali Suomi

Ihmiskunnan yhteinen tavoite on pitää ilmaston lämpeneminen alle kahdessa asteessa esiteolliseen aikaan verrattuna.[1] Ilmastotieteen mukaan tämä edellyttää Suomen kaltaisilta teollisuusmailta vähintään 40 prosentin päästövähennyksiä vuoteen 2020 mennessä ja vähintään 95 prosentin vähennyksiä vuoteen 2050 mennessä.[2] Suomen tavoitteena tulee olla hiilineutraali yhteiskunta, jossa päästöt ovat lähellä nollaa vuosisadan puoliväliin mennessä. Tämän jälkeen tulee löytää ratkaisuja, joissa jo ilmakehään päästettyä hiilidioksidia saadaan sidottua takaisin maaperään ja ekosysteemeihin (hiilinegatiivinen yhteiskunta). Suomen on sitouduttava näihin tavoitteisiin ja säädettävä vuosittaisiin päästövähennyksiin velvoittava ilmastolaki, joka varmistaa kotimaisten päästövähennysten toteutumisen.[3] Lain avulla Suomi osaltaan auttaisi kansainvälisen ilmastosopimuksen syntymistä.

Kirjaukset hallitusohjelmaan:
- Suomen tavoitteena on olla maailman ensimmäinen hiilineutraali yhteiskunta.
- Laaditaan Suomelle älyenergiavisio.
- Varmistetaan kasvihuonekaasupäästöjen hallittu ja johdonmukainen vähentäminen siten, että kotimaisia päästöjä leikataan vähintään 40 % vuoteen 2020 mennessä ja 95 % vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon.
- Säädetään kansallisesti velvoittava ilmastolaki vuosittaisista päästövähennyksistä. Laki sisältää hiilibudjettijärjestelmän, joka määrittelee sektorikohtaiset päästövähennystasot. Laki koskee myös päästökaupan piirissä olevia sektoreita. Perustetaan itsenäinen asiantuntijaelin, joka neuvoo hallitusta hiilibudjettien laatimisessa, auttaa päästövähennysten suunnittelussa sekä valvoo tavoitteiden toteutumista.
- Energiatehokkuutta parannetaan vähintään 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä EU-tavoitteen mukaisesti.
- Ydinvoiman lisärakentamisesta, uraanin tuotantosuunnitelmista ja turpeen energiakäytöstä luovutaan erikseen valmisteltavan exit-strategian puitteissa.
- Maa- ja metsätalouden tukia kohdennetaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja luonnon hiilivarastojen kasvattamista tukeviin toimiin.
- Pääkaupunkiseudun ruuhkamaksut otetaan käyttöön vuoden 2012 aikana.

2. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen

Lajien sukupuuttoaalto on kiihtynyt ihmistoiminnan seurauksena tuhatkertaiseksi lajien luontaiseen häviämisnopeuteen verrattuna.[4] Suomen eliölajien ja luontotyyppien uhanalaisuustilanne on erittäin huolestuttava. Toimiva ja riittävin resurssein hoidettu suojelualueverkosto on monimuotoisen

[1] UNFCCC, Copenhagen Accord 2009, http://unfccc.int/resource/docs/2009/cop15/eng/l07.pdf
[2] IPCC, 2007: Climate Change 2007: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, Pachauri, R.K and Reisinger, A. (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland.
[3] http://www.polttavakysymys.fi
[4] UN Millennium Ecosystem Assessment Report, http://www.maweb.org/en/index.aspx

luonnon säilyttämisen perusta yhdessä monimuotoisuuden säilymistä tukevan muun maankäytön kanssa. Suojelualueverkoston rakentamista tulee jatkaa panostamalla etenkin metsien ja soiden suojeluun Etelä-Suomessa. Ekosysteemipalveluiden säilyttäminen tulee ottaa suojelualueverkoston rakentamisen lähtökohdaksi. Luonnonsuojelualueilta hävinneitä arvoja tulee palauttaa erityisesti riittävällä kosteikkojen hoidolla ja soita ennallistamalla. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota suurpetojen heikkoon tilanteeseen. Suurpedoista vainotuin on susi, jonka kanta on pienentynyt mm. salametsästyksen ja ylisuurten kaatolupakiintiöiden myötä.

Kirjaukset hallitusohjelmaan:
- Luonnonsuojelualueverkoston laajentamiseen ja hoitoon sekä uhanalaisten luontotyyppien ja lajien suojeluun osoitetaan vuosittain vähintään 100 miljoonan euron lisärahoitus.
- Ympäristönsuojelulaki uudistetaan siten, että lupaharkinnassa huomioidaan myös hankkeiden vaikutukset luonnon monimuotoisuuden säilymiseen.
- Metsälaki uudistetaan tukemaan metsien monipuolista käyttöä, avohakkuutonta hoitoa sekä suojelemaan nykyistä laajemman kirjon erilaisia harvinaisia elinympäristöjä.
- Metsätaloudessa tähdätään metsien hiilivaraston merkittävään lisäämiseen.
- Soiden maaperän hiilivaraston säilyttämiseksi ja suolajiston sekä luontotyyppien suojelemiseksi valmistellaan toimenpideohjelma, jolla estetään ojittamattomien ja luonnontilaisten soiden hävittäminen ja aloitetaan laajamittainen talousmetsäalueiden soiden ennallistaminen.
- Suomen ekosysteemien arvoa ja ekosysteemipalveluiden tilaa aletaan seurata kansallisella tilinpidolla (vrt. TEEB[5]).
- Suurpetojen suojelua sekä petovahinkojen ennaltaehkäisyä ja korvauksia tulee kehittää. Salametsästykseen puututaan määrätietoisesti.

3. Luonnonvarojen kestävä käyttö ja kohtuutalous

Ihmiset kuluttivat 21.8.2010 mennessä loppuun kaikki maapallon vuonna 2010 tuottamat uusiutuvat luonnonvarat.[6] Loppuvuosi elettiin yli varojemme, kuluttaen enemmän luonnonvaroja kuin maapallo pystyy vuodessa tuottamaan. Luonnon monimuotoisuus on vähentynyt 30 prosentilla vuodesta 1970 lähtien.[7] Suomen ekologinen jalanjälki on tällä hetkellä 12. suurin maailmassa. Välillisesti Suomalaisten kulutus aiheuttaa maailmalla huomattavaa ympäristötuhoa ja alkuperäisluonnon köyhtymistä. Luonnonvarojen hupeneminen uhkaa myös talouskasvuun sidottua talousmallia. Suomen tulee toimia suunnannäyttäjänä ekologisia rajoja kunnioittavan talousmallin laatimisessa.

Kirjaukset hallitusohjelmaan:
- Suomalainen metsä- ja peltobiomassan tuotanto täyttää uskottavat ja objektiivisesti todennetut kansainvälisesti hyväksytyt tuotannon vastuullisuuskriteerit ja Suomi edistää tällaisen biomassatuotannon kestävyyskriteeristön käyttöönottoa EU:ssa.
- Pilotoidaan vaihtoehtoisen kehitysmittarin (esim. GPI) käyttöä hallitusohjelman toteutumisen seurannassa perinteisen bruttokansantuotteen kehittymisen rinnalla.
- Osallistutaan aktiivisesti EU:n Beyond GDP-kehitystyöhön ja osallistaa kansalaisyhteiskunnan mukaan tähän työhön.

---

[5] The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB), http://www.teebweb.org/
[6] Ympäristöministeriö (19.8.2010), Maailman ylikulutuspäivä aikaistui kuukaudella, http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=364626&lan=FI
[7] WWF:n Living Planet 2010 –raportti (13.10.2010) Tropiikin luonto on köyhtynyt voimakkaasti, http://www.wwf.fi/tiedotus/tiedotteet/tiedotteet_2010/living_planet_2010.html

- Laaditaan Suomelle kansantaloudellinen skenaario, jossa lähtökohtana on luonnonvarojen kulutuksen laskeminen kestävälle tasolle.
- Määritellään rajat luonnonvarojen kulutukselle ja päästöille sekä ohjaa verotuksen painopistettä työn verotuksesta luonnonvarojen kulutuksen verotukseen.
- Ympäristölle kansallisesti tai välillisesti muissa maissa haittoja aiheuttavat tuet kartoitetaan ja laaditaan ohjelma niiden poistamiseksi .

4. Vahva ympäristöhallinto

Ympäristöministeriön tulee johtaa alueellista ympäristöhallintoa. Ministeriörakennetta tulee uudistaa siten, että työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa olevat ilmasto- ja energia-asiat sekä liikenne- ja viestintäministeriön tehtävät liikenteen osalta siirretään osaksi ympäristöministeriötä. Hallinnon rakenneuudistus tarvitaan erityiseksi siksi, että ympäristö- ja ilmastohaasteet vaativat entistä koordinoidumpaa toimintaa. Ympäristö- ja luonnonsuojelu on otettava huomioon kaikessa päätöksenteossa läpileikkaavana teemana. Uusi aluehallintoa määrittelevä lainsäädäntö velvoittaa jokaisen ELY-keskuksen parantamaan ympäristötietoisuutta. Maakuntaliittoja ohjaavan lain perusteluissa liittojen uudeksi tehtäväksi on asetettu alueellisten ympäristötietoisuus- ja ympäristökasvatussuunnitelmien koordinointi.

Kirjaus hallitusohjelmaan:
- Vahvistetaan alueellisen ympäristöhallinnon resursseja ja siirtää toiminnan ympäristöministeriön johtoon.
- Työ- ja elinkeinoministeriön energiaosasto, osia maa- ja metsätalousministeriöstä sekä liikenne- ja viestintäministeriöstä siirretään ympäristöministeriöön.Ympäristöministeriön roolia ympäristöohjaavan verotuksen valmistelussa vahvistetaan.
- Uuden aluehallintoa määrittelevän lainsäädännön puitteissa hallitus vahvistaa ympäristökasvatuksen asemaa nimeämällä jokaiseen ELY-keskukseen ympäristökasvatuksesta vastaavat henkilöt.

5. Puhdas maatalous ja kirkas Itämeri

EU:n kaikkien merien tulee olla hyvässä tilassa vuoteen 2020 mennessä[8], sisävesien ja pohjavesien jo vuoteen 2015 mennessä[9]. Tavoitteena tulee olla kirkasvetinen, luonnoltaan monimuotoinen, tuottava ja myrkytön Itämeri sekä puhtaat sisävedet. Suomen vesistöjen ekologinen luokitus osoittaa, että etenkin Itämeren rannikkovedet ja rannikkoalueen jokivesistöt voivat huonosti.[10] Puolet jokivesistä ja yli puolet rannikkovesien kokonaispinta-alasta ei saavuta hyvää tasoa. Vastuullisuus on kuluttamisen nouseva megatrendi, jota Suomen elintarvikeketju voi hyödyntää ottamalla käyttöön eurooppalaisten kuluttajien jo tuntemia uskottavia ja auditoituja vastuullisuusstandardeja.

Kirjaus hallitusohjelmaan:
- Uudistetaan maatalouden ympäristötukijärjestelmä ottaen sen keskeiseksi lähtökohdaksi

[8] Ympäristömisteriö, Meristrategiadirektiivin tavoite EU:n merien hyvä tila vuonna 2020, http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=296493&lan=fi
[9] Valtioneuvoston periaatepäätös (2007) Vesiensuojelun suuntaviivat vuoteen 2015, http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=66351&lan=FI
[10] Ympäristöministeriö, Pintavesien ekologinen ja kemiallinen tila http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=361990&lan=FI

julkishyödykkeiden ylläpidon tukeminen sekä vesien- ja luonnon monimuotoisuuden suojelutavoitteet. Tukea kohdennetaan vaikuttavimpiin toimiin ja kuormittavimmille alueille.
- Ympäristötuen ehtoja muutetaan niin, että vesistöjen läheisyyteen saadaan laajat suojakaistat ja kosteikot sekä peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys, kevennetty muokkaus, kesannointi ja suorakylvö lisääntyvät.
- Luonnonmukaisen maatalouden osuutta lisätään korottamalla luomutuotannon ympäristötukea.
- Suomalaisessa elintarvikeketjussa otetaan käyttöön vastuullisuusstandardijärjestelmä, joka hyödyntää olemassa olevia uskottavia raaka-ainetuotannon standardeja. Hallitus tukee suomalaisia vastuullisen tuotannon edelläkävijöitä.

Birdlife, Greenpeace, Luonto-Liitto, Maan ystävät, Natur och Miljö, Suomen luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi

Lisätiedot:

- BirdLife Suomi, suojelu- ja tutkimusjohtaja Teemu Lehtiniemi, puh. 0400-749 786
- Greenpeace, viestintäpäällikkö Juha Aromaa, puh. 050-369 6202
- Luonto-Liitto, pääsihteeri Leo Stranius, puh. 040-754 7371
- Maan ystävät, ilmastokampanjavastaava Tiina Ahokas, puh. 040-826 8421
- Natur och Miljö, toiminnanjohtaja Bernt Nordman, puh. 045-2700 313
- Suomen luonnonsuojeluliitto, ympäristönsuojelupäällikkö Jouni Nissinen, puh. 040-828 1881
- WWF Suomi, pääsihteeri Liisa Rohweder, puh. 040-840 7461